

Magyar

Kémiai Folyóirat

Kémiai Közlemények

117. ÉVFOLYAM, 2011

2-3

A Magyar Kémikusok Egyesülete tudományos folyóirata
A Magyar Tudományos Akadémia Kémiai Osztályának közleményei
Magyar Kémiai Folyóirat 117. évfolyam, 2.-3. szám 41-152. oldal, 2011

Doktori képzés a Debreceni Egyetem Kémia Doktori Iskolájában

GÁSPÁR Vilmos*

Debreceni Egyetem, TTK, Fizikai Kémiai Tanszék, Egyetem tér 1, 4032 Debrecen, Magyarország

1. Bevezetés

A Kémia Doktori Iskola (KDI) a Debreceni Egyetem egyik legnagyobb és legeredményesebb doktori iskolája. A doktori (PhD) képzés céljai, keretei, kutatási programja és eredményei az alábbiakban foglalhatók össze.

Debrecenben a kémia oktatása és kutatása több évszázados múltra tekint vissza. A Református Kollégiumban már 1815-ben önálló kémiai tanszék működött. A modern értelemben vett kémiai kutatások közel kilenc évtizede kezdődtek az Orvosi Vegytani Intézetben, majd 1949-től – a Természettudományi Kar megalakulásával egyidőben – a *Tankó Béla* professzor vezetésével létrehozott Kémiai Intézet keretei között folytatódtak. Az egyetem szabályzata szerint magas színvonalú kutatómunkával egyetemi doktori címet, 1984-1993 között pedig egyetemi doktori fokozatot lehetett szerezni (mindkettő elnevezése „*Dr. Univ.*” volt). Ezt azonban nem alapozta meg a nyugati egyetemeken már akkor is elfogadott gyakorlatként alkalmazott iskolászerű, graduális képzés. Változást ebben, a jövő szakmai elitjének legmagasabb szintű képzését érintő fontos kérdésben is, mint annyi minden másban, a rendszerváltás hozott.

2. Kémia Doktori Iskola - a doktori képzés modern szervezeti kerete

Az 1993-ban történt akkreditációt követően a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem, majd 2000-től az egyesült Debreceni Egyetem jogot nyert az új típusú doktori (PhD) cím adományozására kémia tudományából. A „Kémia Doktori Program” alapítója és első vezetője 1993-1996 között *Lipták András* volt. Az első Doktori Programtanács tagjai *Antus Sándor*, *Beck Mihály*, *Brücher Ernő*, *Pap Lajos*, *Sztaricskai Ferenc* és *Zsuga Miklós* voltak. A Doktori Program a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) döntése alapján 2000 óta Kémia Doktori Iskola (KDI) néven működik. A Program, ill. az Iskola vezetője 1997-től 2009-ig *Joó Ferenc* volt, 2010-től *Gáspár Vilmos* irányítja a Doktori Iskola Tanács munkáját.

A KDI-ban nemzetközileg elismert, kiválóan felkészült, tapasztalt oktatók és kutatók dolgoztak, illetve dolgoznak, folyamatosan garantálva, hogy a doktori hallgatók korszerű, magas színvonalú képzésben részesüljenek. A KDI ötvennyolc tanára közül hárman akadémikusok, tizennyolcan az MTA, ill. atudományok doktorai. A KDI témavezetői közül a MAB minősítése alapján jelenleg huszonötön törzstagok: *Antus Sándor*, *Bányai István*, *Borbás Anikó*, *Brücher Ernő*, *Fábián István*, *Farkas Etelka*, *Gáspár Attila*, *Gáspár Vilmos*, *Joó Ferenc*, *Kathó Ágnes*, *Kéki Sándor*, *Kövér Katalin*, *Lázár István*, *Lente Gábor*, *Lipták András*, *Micskei Károly*, *Patonay Tamás*, *Rábai Gyula*,

Somsák László, *Sóvágó Imre*, *Szilágyi László*, *Tóth Imre*, *Tóth Zoltán*, *Várnagy Katalin* és *Zsuga Miklós*.

A doktori képzés infrastrukturális feltételei, a kutatások technikai, műszeres háttere (az ismert nehézségek ellenére) nemzetközi szinten is megfelelőek, hazai összehasonlításban kiemelkedő. A Kémiai Intézet és a KDI összehangolt fejlesztési programja eredményeként korszerű műszeres laboratóriumokat sikerült kialakítani. Az intézeti központi műszerpark legfontosabb készülékei: 360, 400 és 500 MHz-es NMR-spektrométerek, egykristály diffraktométer, MALDI-TOF, ESI-QTOF és kvadrupól tömegspektrométerek, reométer, ultracentrifuga, FT-IR spektrométerek és peptidszintetizátor. A folytonosan bővülő eszközállomány megteremtette és biztosítja annak a lehetőségét, hogy egy-egy tématerületet a legmagasabb tudományos szinten, a bemutatás és a használat lehetőségével oktathassunk.

A KDI kiterjedt nemzetközi kapcsolatait elsősorban az Iskola tanárai létesítették, de vannak az Iskola egészének, vagy a résztvevő oktatási és kutatási egységeknek is, szerződések keretében fenntartott nemzetközi együttműködései. Kihasználjuk az Erasmus program és a Marie Curie ösztöndíjak adta lehetőségeket és van példa francia-magyar közös PhD képzésre is. A felsoroltakon túl, a nemzetközi kapcsolattartás szinte valamennyi formája előfordul (TÉT és COST programok, MTA-NSF, -DAAD, -CNRS és más közös kutatások és ösztöndíjak). Arra törekszünk, hogy a doktori képzés három éve alatt lehetőleg valamennyi PhD hallgató részt vegyen külföldi tanulmányúton.

A doktori programunkba elsősorban vegyész, kémia tanár és gyógyszerész végzettségű hallgatók jelentkeztek, de felvettünk biomérnök és biotechnológus végzettségű hallgatókat is, mind Magyarországról, mind a határokon túlról. A szervezett képzés kezdete (1993) óta 231 hallgató vett részt a doktori programban. Közülük 168 abszolutóriumot, 138 pedig PhD fokozatot szerzett. Végzett hallgatóink közül sokan a debreceni, ill. más hazai egyetemeken és főiskolákon oktatnak és kutatnak. Öröm és büszkeségre okot adó (ám egyben fájó hiányt is előidéz), hogy a legjobbak közül jelentős számban jó nevű külföldi egyetemeken és kutatóintézetekben dolgoznak.

2.1. A doktori képzés célja

Az elméleti és gyakorlati képzés során a doktori hallgatók megismerkednek a kémia valamely részterületének fontos kérdéseivel. Kísérleti és elméleti kutatásokat végeznek a témakörök ismert problémáinak feltárására és új kutatási célok elérésére. Ezen keresztül elsajátítják a tudományos kutatás legfontosabb módszertani ismereteit.

*Tel.: +36-52512900, ext. 22389; fax: +36-52512915; e-mail: gaspar.vilmos@science.unideb.hu

